

Bibliografski opis

TERENTIUS Afer, Publius, 193/183-159 pr.n.š.

[Publii]

P. Terentii aphri comicorum elegantissimi comedie a Guidone Juvenale per[quam] litterato familiariter explanate. Et a Jodoco Badio Ascensio una cu[m] explanatio[n]ibus rursum annotate at[que] recognite c[um]que eiusdem Ascensii prenotamentis at[que] annotamentis suis locis adhibitis. Necnon cum tabula omnium vocabulorum & elegantiarum nuperrime. - Medionali [i. e. Mediolani] : per Io. Iacobus & fratres de Lignano, 1513 (Medionali [i. e. Mediolani] : per Io. Angelum Scinzenzeler). - [6], CLXX f. ; 2°

Sorodni elektronski vir:

http://www2.arnes.si/~kppomm/cinquecento/terentius_1513.pdf. - Signature: a⁶, a⁶, b-x⁸, y⁶. - Kolofon: Publii Terentii aphri comicorum elegantissimi comedia a Giudone Juvenale viro perq' litterato familiariter explanate: & ab Iodoco Badio Ascensio: una cum explanationibus suis locis adhibitis rursum annotate atq; recognite: solerti cura castigate. Impensaq; non levi per. d. Io. Iacobum & fratres de Lignano characteribus mandate. Impressa Medionali per Io. Angelum Scinzenzeler. Anno domini. M. ccccc. xiii. die. xxi. Maii. - Kraj in leto izida iz kolofona. - Kazalo. - Zapis na nasl. strani: Canonico D. Giorgio Fragiaco 1874: POMPI. - Zapis o donaciji na prednjem prostem spojnem listu: Il Canonico D. Giorgio Fragiaco alla Lib. nel 1876: POMPI. - Na prvem listu snopiča a suhi žig: Biblioteca comunale di Pirano: POMPI

Prstni odtis (po fei): 4.1. t. at oscu sunu 3 M. ccccc. xiii.: POMPI

871-22

Sign.: BC 1003011
COBISS.SI-ID 279540

Bibliografske opombe

avtor rimski komediograf Publij Terencij Afer je živel in uspešno ustvarjal v drugem stoletju pred našim štetjem, v predklasičnem obdobju rimske književnosti. Izviral naj bi iz severne Afrike, kjer naj bi bil zaslužjen med Panskimi vojnami. Ko je bil v Rimu osvobojen, se je pridružil krogu izobražencev, ki so se zbirali pri Scipionu mlajšemu. Njegove komedije opisujejo še vedno aktualne like in situacije, kot npr. čemerne očete, uporniške sinove, iznajdljive služabnike, ki z modrostjo rešijo osrednji zaplet. Bile so zelo priljubljene v srednjem veku in renesansi, privlačijo pa še danes.¹ Pri svoji interpretaciji grških originalov je skušal ohraniti umetniško kompozicijo in psihološko dovršenost. Pisal je v latinščini visoke družbe, njegova dela so salonske komedije v uglajenem jeziku.² Komentatorja Josse Badius (flamski humanist, profesor grščine in tiskar v Lyonu)³ in Guy Jouenaux (jezikoslovec in teolog, duhovnik v Bourgesu).⁴

vsebina prva latinska izdaja Terencijevih komedij je izšla leta 1496,⁵ morda pa že tri leta prej v Lyonu.⁶ Pariške izdaje v letih 1551-1552 je komentiralo kar šestnajst priznanih humanističnih učenjakov (med drugimi Erazem, Glareanus, Melancthon,⁷ Scaliger in Bembo). V posvetilu princu Cosimu de Medici se komentator naše izdaje pritožuje, da je na svetu vse preveč študentov in vse premalo učenjakov. Mladež, pravi, se tja do šestnajstega ali sedemnajstega leta v šolah uči jezikov, matematike, logike, filozofije narave ipd. zgolj zaradi straha pred učiteljem in starši, nato pa pozabijo na vse. Terentiusove komedije naj bi pritegnile mladino k učenju latinščine, komentarji pa k oblikovanju toskanskega jezika, ki naj bi bil sposoben izraziti tudi vse subtilnosti latinske književnosti. V nasprotju z mnogimi, ki so trdili, da se v ljudskem jeziku ne sme uvajati novih besed, latinskih pa tu ne uporabljati, je Giovanni Fabrini mnenja, da je jezik živa tvorba, kot drevo, ki jeseni odvrže liste, spomladi pa požene nove, besed latinskega izvora pa je v italijanščini (toskanščini) že itak tri četrtine. V drugem delu zato podaja skupne slovnične lastnosti in razlike med obema jezikoma, v tretjem pa vsebinsko kazalo z razlago pojmov.

¹ <http://dogbert.abebooks.com/servlet/SearchResults?an=terentius+afery=0&x=0&sortby=1>

² Budimir, M.: Litterae latinae, str. 5.

³ <http://laudano.free.fr/2004/01/terentinas-terencio-africano-publio-p.html>

⁴ <http://edit16.iccu.sbn.it/ima.htm>

⁵ Vignjević, T.: Iz zibelke tiskarstva, str. 42.

⁶ <http://dogbert.abebooks.com/servlet/SearchResults?an=terentius+afery=0&x=0&sortby=1>

⁷ Melancthon je Münster označil za prapodoba filistrskega, hirajočega zapečkarja. Obema z Lutrom je zameril, da ne razumeta njegovega gibanja, najprej pozivata k uporu, potem pa potegneta s sovražnikom.

založnik Giovanni Giacomo Da Legnano in bratje so bili Giovannijevi sinovi, založniki v Milanu v letih 150?-1525. Brata Giovannija Giacoma sta bila Bernardino in Giovanni Antonio. Giovanni Giacomo in Giovanni Antonio sta delovala tudi samostojno, Bernardino pa samo leta 1503 z bratoma. Za to izdajo so bratje poslali tiskarju tiskarske črke (beremo v kolofonu), bili pa so predvsem proizvajalci papirja, ki so financirali tisk in prodajo knjig v Milanu in Paviji.⁸

pojavi se z imeni Ioannes Iacobus et fratres de Lignano, Io. Iacomo & fratelli da Legnano, Ioannes Iacobus de Legnano et fratres, Io. Iacobus Lignanus et fratres

signet angel drži v rokah sijočo hostijo, ki ima v središču pasijonski Kristusov monogram IHS, na obodu pa napis Io. Iacomo e frat. De Legnano

tiskar Giovanni Angelo Scinzenzeler, Ulrichov sin, je bil tiskar v Milanu v letih 1501-1526. Delal je predvsem za brate Da Legnano. Leta 1517 je bil neki Niccolò Gorgonzola obtožen, da je ukradel štiri zložene pole Ovidovih Metamorfoz, ki jih je tiskal Giovan'Angelo Scinzenzeler v Milanu.⁹

signet krog z dvojnim križem s poševnima prečkama, ki stoji na drevesnem deblu, začetnice Io. An. S.

pojavlja se z imeni Ioannes Angelus Scinzenzeler, Iohanne Angelo Scinzenzeler

Fizični opis

pisna podlaga ročno izdelan papir, debelejšje vodne črte pokončne, vodni znak (volovska glava) v sredini lista

številčenje, signature, register, kustosi, živa pagina

foliacija z arabskimi števkami se začne po kazalu

označbe snopičev snopiči označeni z a in a-y, listi z rimskimi ii-iiii, označena je prva polovica snopiča, norma (avtorjevo ime) na recto strani listov prve polovice snopiča

vrste snopičev kvaterniji, preliminarni a, a in y so terniji

register na zadnji strani pod kolofonom

kustosi ni

živa pagina na vsaki strani nad besedilom

okrasi, ilustracije, signet, zapis

vrsta pisave antikva v dveh velikostih, večja za besedilo, manjša za komentar

inicialke historizirane in z rastlinskimi motivi okrašene inicialke v več velikostih

potek besedila komentar obdaja besedilo

okrasi črke naslovne strani v rdeči in črni barvi (rubriciranje), tiskano ločeno (zamik besedila)

signet založniški na naslovni strani, tiskarski na zadnji strani preliminarne snopiča a po kazalu

marginalije kratka oznaka pripadajočega odstavka

rokopisne opombe so

vezava

format 31,3 X 21,8 cm

vezice pet nepoudarjenih

material platnic in prevleka platnice iz lepenke z ojačanimi vogali

kapital kapitala

hrbet cevast, šivan, usnje, z nalepko z napisom Terentius 1513

ohranjenost

poškodbe na vezavi prevezano v 2. pol. 19. stoletja, poškodovana prednja platnica

poškodbe na knjižnem bloku poškodbe zaradi bioloških škodljivcev – insektov, madeži zaradi vlage in železotaninskega črnila

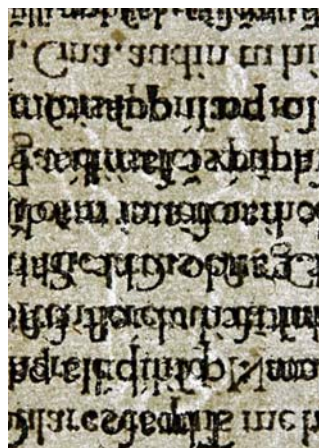
izvor na prednjem prostem spojnem listu zapis Il Canonico D. Giorgio Fragiaco alla Lib. nel 1874, taka nalepka na naslovni strani, suhi žig na f. I in II BIBLIOTECA COMUNALE DI PIRANO

⁸ Richardson, B.: Printing, writers and readers in Renaissance Italy, str. 28.

⁹ Op. cit., str. 42.

tiskarski signet

vodni znak